

કુર્આનની સર્વગ્રાહી તફસીર (વિવરણ)

મઆરિફુલ કુર્આન

ગુજરાતી

મૂળ લેખક

હઝરત મવલાના મુફતી મુહમ્મદ શફીઝ્ સા. (રહ.)

અનુવાદક

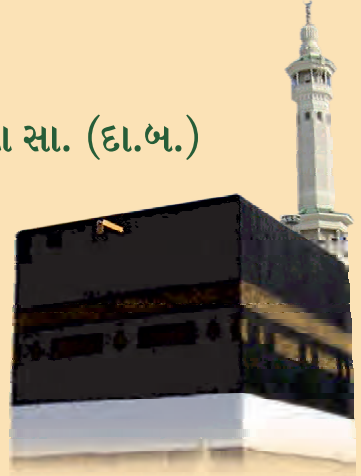
ઈલ્યાસ ગુલામમુહમ્મદ આદમ સાલેહ પટેલ (ખાનપુરી)

પ્રકાશક

હઝરત મવલાના ઈસ્માઈલ વલી ભૂતા સા. (દા.ખ.)

સ્થાપક તથા મોહતમિમ

જમિઅતુલ ઝનાત ટંકારીઆ
મુ.પો. ટંકારીઆ,
તા. જિ. ભરૂચ (ગુજરાત)

www.maarifulqurangujarati.com

કાનૂની ચેતવણી: ● આ તફસીરનો હેતુ ફી-સબિલિલ્લાહ પ્રચાર પ્રસારનો છે, જેથી કોઈપણ વ્યક્તિએ પ્રસ્તુત વેબસાઈટના કોઈપણ સાહિત્યનો અથવા તેના કોઈપણ ભાગનો ઉપયોગ વેપારી ધોરણે કરવાની અથવા કિતાબ સ્વરૂપે છપાવવાની સખત મનાઈ છે. માત્ર ઓનલાઈન શેરીંગ કોઈપણ પ્રકારના એડીટીંગ સિવાય કરી શકાય છે.

● પ્રકાશક પાસે આ તફસીરના પ્રિન્ટેડ કોપીના સર્વ હક્ક કોપી રાઇટેડ હોવાના કારણે મઆરિફુલ કુર્આન ગુજરાતીમાંથી પ્રકાશક અને અનુવાદકનો પ્રિન્ટેડ કોપીનો પેજ નંબર, ભાગ નંબરનો હવાલો આપી કોઈ ફકરો કે વાક્ય કોઈ કિતાબ અથવા લેખમાં કોઈપણ જાતના એડીટીંગ વિના લખી / છાપી શકાય છે.

● આ બાબતોનું ઉલ્લંઘન કરનાર સામે કાયદેસરની કાનૂની કાર્યવાહી કરવાની સખત ચેતવણી આપવામાં આવે છે.

નોંધ : મઆરિફુલ કુર્આન ગુજરાતીના ૧૧ ભાગોની હાર્ડ પ્રિન્ટેડ કોપી મેળવવા માટે પ્રકાશક હઝરત મવલાના ઈસ્માઈલ ભૂતા સાહબનો સંપર્ક કરવા વિનંતી છે.

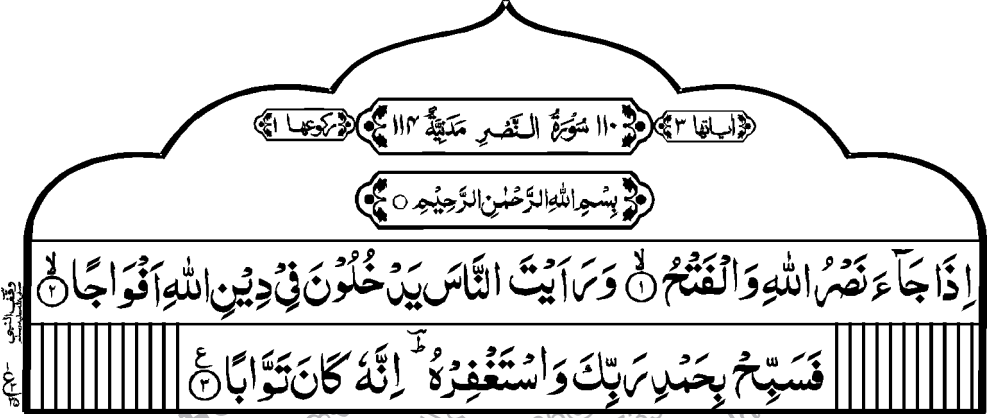
Designed and Typesetting By: Safwan Patel Khanpuri

પ્રકરણ (૧૧૦)

સૂરએ નસર

સૂરએ નસર મદીનામાં નાઝિલ થઈ અને તેની ત્રણ આયતો છે.

આયતો : (સૂરએ નસર : આયત નં. ૧ થી ૩)

તરજુમો / તફસીર :

અલ્લાહના નામથી શરૂ કરું છું જે ઘણો જ દયાળુ અને કૃપાળુ છે. (હું નબી ﷺ!) જ્યારે અલ્લાહની મદદ અને (મક્કાની) ફતેહ આવી પહોંચી (૧) અને આપે લોકોને જોઈ લીધા કે અલ્લાહના દીન (ઈસ્લામ)માં ટોળે ટોળાં દાખલ થઈ રહ્યા છે (૨) ત્યારે આપ પોતાના પરવરદિગારની ખૂબીઓ સાથે પવિત્રતાનું વર્ણન કરો અને તેનાથી બખ્શિશ માંગો. બેશક, તે બહુ જ માફી આપનાર છે. (૩)

વિસ્તૃત વિવરણ :

આ સૂરત સર્વસહમતીએ મદની છે અને તેનું નામ "સૂરતુત્તવદીઅ્" પણ છે. "તવદીઅ્"નો અર્થ કોઈને વળાવવાનો થાય છે. આ સૂરતમાં કારણ કે રસૂલે કરીમ ﷺની વફાત નિકટ હોવા તરફ ઈશારો છે તેથી તેને સૂરએ તવદીઅ્ પણ કહેવામાં આવે છે.

કુર્આને કરીમની અંતિમ સૂરત અને અંતિમ આયતો :

સહીહ મુસ્લિમમાં હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)થી નકલ થયું છે કે

સૂરએ નસર કુર્આનની અંતિમ સૂરત છે. (કુર્તુબી) ભાવાર્થ એ છે કે તેના પછી કોઈ સંપૂર્ણ સૂરત નાજિલ થઈ નથી એટલે કે અમુક આયતોનું આ સૂરત પછી નાજિલ થવાનો નકાર નથી, જેમકે સૂરએ ફાતિહાને કુર્આન મજીદની સૌથી પહેલી સૂરત આ જ અર્થમાં કહેવામાં આવે છે કે સંપૂર્ણ સૂરત સૌ પ્રથમ સૂરએ ફાતિહા નાજિલ થઈ છે. સૂરએ ઈકરા અને સૂરએ મુદ્ધિર વગેરેની અમુક આયતોનું એનાથી પહેલાં નાજિલ થવાનો તેનાથી ઈન્કાર નથી.

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.)એ કહ્યું કે આ સૂરત હજજતુલ વદાઅમાં નાજિલ થઈ, ત્યારબાદ આયત **لَكُمْ دِينُكُمْ** નાજિલ થઈ. તે બંને પછી રસૂલે કરીમ **ﷺ** આ દુનિયામાં માત્ર એસી દિવસ છે (એટલે કે એસી દિવસ પછી તેમની વફાત થઈ ગઈ). આ બંને પછી આયતે કલાલહ નાજિલ થઈ, ત્યારબાદ રસૂલે કરીમ **ﷺ**ની ઉમર શરીફના કુલ પચાસ દિવસ રહી ગયા હતા ત્યારબાદ આયત **لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ** નાજિલ થઈ, તેના પછી ઉમરના કુલ માત્ર ૩૫ દિવસો બાકી હતા, ત્યાર પછી આયત **اللَّهُ إِلَى اللَّهِ** નાજિલ થઈ, એના પછી માત્ર ૨૧ દિવસ અને મકાતિલની રિવાયતમાં માત્ર સાત દિવસ પછી ઈન્તેકાલ થઈ ગયો.

(કુર્તુબી)

એ બાબત ઉપર સૌની સહમતી છે કે આયત **إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ** માં "ફત્હ"થી ભાવાર્થ ફત્હે મક્કા એટલે કે મક્કાનો વિજય છે અને તેમાં મતભેદ છે કે આ સૂરત ફત્હે મક્કાથી પહેલાં નાજિલ થઈ છે અથવા પછી. શબ્દ **إِذَا جَاءَ** થી દેખીતું ફત્હે મક્કા પહેલાં નાજિલ થવાની જાણ થાય છે અને રૂહુલ મઆનીમાં બહારે મુહીતથી એક રિવાયત પણ આ પ્રમાણેની નકલ થઈ છે જેમાં આ સૂરતનું ઊતરવું ગઝવએ ખયબરથી પાછા વળવાના સમયે વર્ણન કરવામાં આવ્યું અને ખયબરનો વિજય મક્કા વિજય પહેલાં હોવાનું પ્રખ્યાત છે અને રૂહુલ મઆનીમાં અબ્દ ઈબ્ને હુમયદની સનદથી હઝરત કતાદહનું આ નિવેદન નકલ થયું છે કે રસૂલે કરીમ **ﷺ** આ સૂરતના નાજિલ થયા પછી બે વર્ષ જીવીત રહ્યા.... અને જે રિવાયતોમાં તેનું નાજિલ થવું ફત્હે મક્કા અથવા હજજતુલ વદાઅમાં હોવાનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે તેનો ભાવાર્થ એ હોઈ શકે છે કે આ મોકા ઉપર રસૂલે કરીમ **ﷺ**એ આ સૂરત પઠી હશે જેથી લોકોને એવો વિચાર થયો હોય કે આ

હમણા નાઝિલ થઈ છે. વધારે સંશોધન બયાનુલ કુર્આનમાં કરવામાં આવેલ છે.

ઘણી હદીષો અને સહાબા (રદિ.)ના નિવેદનોમાં છે કે આ સૂરતમાં રસૂલે કરીમ ﷺની વફાતનો સમય નજીક આવી જવા તરફ ઈશારો છે કે હવે આપ ﷺનું આગમન અને દુનિયામાં રહેવાનું કામ સંપૂર્ણ થઈ ચૂક્યું, હવે તસ્બીહ અને ઈસ્તેગફારમાં લાગી જાઓ. મકાતિલની રિવાયતમાં છે કે જ્યારે આ સૂરત નાઝિલ થઈ તો આપ ﷺએ સહાબએ કિરામ (રદિ.)ના સમૂહ સામે તેની તિલાવત કરી જેમાં હઝરત અબૂબક, હઝરત ઉમર અને સઅદ બિન વક્કાસ (રદિ.) વગેરે ઉપસ્થિત હતા. સૌ તેને સાંભળીને ખુશ થયા કે તેમાં મક્કાના વિજયની ખુશખબરી છે પરંતુ હઝરત અબ્બાસ (રદિ.) રડવા લાગ્યા. રસૂલે કરીમ ﷺએ પૂછ્યું કે રડવાનું શું કારણ છે ? હઝરત અબ્બાસ (રદિ.)એ વિનંતી કરી કે તેમાં તો તમારી વફાતની ખબર છૂપાયેલી છે ! રસૂલે કરીમ ﷺએ તેનું સમર્થન કર્યું. સહીહ બુખારીમાં હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)થી આ જ વિષય વર્ણન થયો છે અને તેમાં એ પણ છે કે જ્યારે તેને હઝરત ઉમર (રદિ.)એ સાંભળ્યું તો કહ્યું કે આ સૂરતનો ભાવાર્થ હું પણ એવો જ સમજું છું.

(રવાહ તિરમિઝી હસન સહીહ હદીષ, કુર્તુબી)

وَرَأَيْتَ النَّاسَ
હતી જેમને રસૂલે કરીમ ﷺની રિસાલત અને ઈસ્લામની સર્યાઈ ઉપર લગભગ વિશ્વાસ થઈ ચૂક્યો હતો પરંતુ ઈસ્લામમાં દાખલ થવાથી હજુ સુધી કુરૈશના વિરોધના ભયે અથવા કોઈ અસમંજસના કારણે અટકેલા હતા, મક્કા વિજયે તે અડચણ દૂર કરી નાંખી તો ટોળેટોળાં થઈને આ લોકો ઈસ્લામમાં દાખલ થવા લાગ્યા, યમનથી ૭૦૦ વ્યક્તિ મુસલમાન થઈને આવ્યા જેઓ માર્ગમાં અઝાનો આપતા અને કુર્આન પઢતા આવ્યા, આ જ રીતે સામાન્ય અરબ જનતા ટોળેટોળાં થઈને ઈસ્લામમાં દાખલ થયા.

જ્યારે મૃત્યુ નજીક હોવાનું અનુભવાય તો તરબીહ અને ઈસ્તેગફાર વધારે પ્રમાણમાં કરવા જોઈએ :

وَأَسْتَغْفِرُهُ
હઝરત આયશા સિદીકા (રદિ.) કહે છે કે આ સૂરત નાઝિલ થયા પછી રસૂલે કરીમ ﷺ જ્યારે કદી નમાઝ પઢતા હતા તો

સૂરએ નસર-૧૧૦ : ૧ થી ૩

પાઠ : ૩૦

મઆરિફુલ કુર્આન (ભાગ-૧૧)

આ દુઆ કરતા હતા, سُبْحَانَكَ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي (રવાહુ બુખારી)

હજરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ફરમાવે છે કે આ સૂરત નાઝિલ થયા પછી ઉઠતાં, બેસતાં અને જતા આવતા દરેક સમયે રસૂલે કરીમ ﷺ આ દુઆ પઢતા હતા اللَّهُمَّ اِنِّیْ اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ وَتَوْبُ اِلَیْهِ اَنْتَ اَعْلَمُ بِمَا فِیْ سُلُوْبِ النَّفْسِ الْاَمَّارَةِ اَلْبَغِیَّةِ اَلْمَنْعُوْبَةِ اَلْمَنْعُوْبَةِ اَلْمَنْعُوْبَةِ اَلْمَنْعُوْبَةِ اَلْمَنْعُوْبَةِ اَلْمَنْعُوْبَةِ اَلْمَنْعُوْبَةِ اَلْمَنْعُوْبَةِ اَلْمَنْعُوْبَةِ

હજરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.) કહે છે કે આ સૂરત નાઝિલ થયા પછી રસૂલે કરીમ ﷺ ઈબાદતમાં ખૂબ મહેનત કરતા, એટલે સુધી કે આપ ﷺ ના પગો ઉપર સોજા ચઢી જતા.

(કુતૂબી)

تَمَّتْ سُورَةُ النَّصْرِ بِحَمْدِ اللَّهِ تَعَالَى

અલ્હમ્દુલિલ્લાહ! સૂરએ નસર પૂર્ણ થઈ.

□□□□□□□□□□

તારીખ : ૧૧ માર્ચ ૨૦૧૫ મુતાબિક ૧૯ જમાદિઉલ અવ્વલ ૧૪૩૬ હિજરી
ગુજરાતી અનુવાદક : ઈલ્યાસ પટેલ ખાનપુરી